

Ordet fanger

Dagbladet
26/5-97

111916

I en replikk 17.3. hevder Hans Fredrik Dahl at jeg har mistolket hans artikkel «Seier'n på norsk» i Dagbladets spesialbilag 7. mai 1995.

Jeg har ikke tatt tilstrekkelig hensyn til at artikkelen ble bestilt som en dråpe malurt i begeret – som en smule kynisk

historikerstrid

har utgangspunkt i Hans Fredrik Dahls oppklaring av en redigeringsfeil i en jubileumsartikkel i 1995. Dahls artikkel var blant annet et svar til Fredrik W. Thue, Forum for universitetshistorie, Universitetet i Oslo. Thue svarer her på Dahls innlegg og mener likevel at Dahl uttrykte seg på en måte som ikke er til å ta feil av.

korreks til de forutsigbare festtalene ved frigjøringsjubileet. Dahls hensikt var altså å møte dagen med «tørre tårer», som Jens Arup Seip uttrykte det en gang.

Jeg tar til etterretning at Dahl ikke ønsker å forsvare det syn jeg tillar ham ut fra artikkelen: at Norge ikke var i krig med Tyskland etter 10. juni 1940. Jeg tror ham på hans ord om at hensikten var en annen, og at Dagbladet ved redigeringen kom til å kutte ut formuleringen om at synspunktet var ment som en «kynisk korreks». Men vi lesere har verken tilgang til Dahls dy-

peste tanker eller til hans harddisk. Vi ser bare det som står på trykk i avisen. Og der står det: «Norge vant såvisst ingen krig. Vi var ikke i krig. Vi var ikke engang alliert med seierherrene.» Gis det noen andre rimelige tolkninger av disse utsagnene enn den jeg la til grunn? Jeg er ikke istand til å se det.

■ I debatten om historikeren David Irving har Dahl med styrke hevdet at man kan og må forholde seg til tekster uavhengig av det som måtte være en forfatters «egentlige» meninger og «dype» holdninger. Det er jeg enig i. Men det betyr at å ytre seg i det offentlige rommet alltid er risikofyllt. Ordet fanger.

■ Akademikernes kanskje viktigste samfunnsoppgave er å bære oppe en intellektuell etikk. Å fremføre en påstand i et ordskifte er en forpliktende handling. Å ombestemme seg, å trekke tilbake eller modifisere påstander er nettopp en måte å vise slikt ansvar på. Men å gli friksjonsfritt rundt i et tolkningsrom som man prøver å holde så åpent som mulig, er uttrykk for det motsatte. Arne Næss har kalt dette «tendensiøs bruk av flertydighet».

■ Jeg tror ikke Dahl har slike manipulerende hensikter. Men ved å gli vekk fra utsagn som ikke synes å være til å ta feil av, bidrar han til å undergrave elementære forutsetninger for meningsfull kommunikasjon. Det er like uakseptabelt i en tabloidavis som i en akademisk avhandling – om de to genrene ellers stiller vidt forskjellige krav.

■ Her er vi kanskje fremme ved sakens kjerne. Jeg vil ta klart avstand fra de politiske beskyldningene Dahl nå møter fra ulike hold. Men Dahl har et utillatelig lettvinthet forhold til det å ytre seg med en professors diffuse, men dog virksomme autoritet. I et lite land som Norge, der «hver fallen er bror og venn», er det særlig avgjørende å holde en høy kritisk standard i det offentlige ordskiftet. Hvis vi ikke alle skal forfalle til det tabloide, må vi ta vare på ydmykheden for ordet.

Fredrik W. Thue